

ATNK

2023, Yıl/Year: 11, Sayı/Issue: 35, ISSN: 2147-8872

TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 25.10.2023

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 05.12.2023

Sayfa / Page: 119-141

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

 İbrahim ÇEVLİK

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili
ve Edebiyatı A.B.D. Doktora öğrencisi
ibrahimcevluk@hotmail.com

 Dr. Öğr. Üyesi Namık ASLAN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
Öğretim Üyesi
namikaslan@ohu.edu.tr

ÂŞIK FEYMÂNÎ'NİN ŞİİRLERİNDE AŞKIN GÖRÜNÜMÜ

Öz

Aşk, canlıların tabiatında doğal olarak ortaya çıkan güçlü bir duygudur. İnsandan insana, insandan doğaya veya insandan tanrıya şeklinde görülebilen bu duygu hak ettiği değeri en çok da Anadolu coğrafyasında görmüştür. Aşkın ateşi her zaman Türk milletinin bağrında yanmış ve bu millet içinden kudretli âşıklar, unutulmaz aşklar çıkarmıştır. Bu kudretli âşıklar unutulmaz aşkları halk hikâyelerinde ve özellikle de şiirlerde mısralara dökerek nesilden nesile aktarılmalarını sağlamışlardır.

Türk Halk Edebiyatı'nda aşkı yaşayan ve yaşatan en önemli figür adından da anlaşılacağı üzere âşıklardır. "Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır" atasözünden hareketle esas itibarıyla aşkın tercümanı olan her aşığın kendine has bir aşk anlatımı vardır. Bu âşıklardan biri olan Âşık Feymânî de aşkı kendi gözünden anlatmış Çukurovalı son dönem büyük âşıklarımızdandır.

Bu çalışmada Âşık Feymânî'nin şiirlerinde aşkın görünümü konu edilmiş ve sonuçta aşığın şiirlerinde aşkı nasıl işlediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Âşık

Feymânî'nin şiirlerinde aşkın hem beşeri hem ilahi görünümünü yanında vatan aşkı, doğa aşkı gibi çeşitli şekillerde ortaya çıktığı da görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aşk, Âşık, Âşık Feymânî, Âşık Feymânî'nin şiirleri, Şiir.

THE APPEARANCE OF LOVE IN AŞIK FEYMANİ'S POEMS

Abstract

Love is a strong emotion that arises naturally in the nature of living beings. This emotion, which can be seen as human to human, human to nature or human to god, has seen the value it deserves the most in Anatolia. The fire of love has always burned in the breast of the Turkish nation and this nation has produced mighty lovers and unforgettable loves. These mighty lovers have put these unforgettable loves into verse in folk tales and especially in poems insured that they are passed through later generations.

As the name suggests, the most important figure who lives and keeps love alive in Turkish Folk Literature are lovers. Based on the proverb "Each valiant has in own way of getting things done", each lover, who is essentially the interpreter of love, has a unique expression of love. Aşık Feymani is one of the last period great lovers from Çukurova who described love by his own life experiences.

In this research, the appearance of love in Aşık Feymani's poems has been discussed and as a result, it has been tried to find out how the lover emphasizes love in his poems. In Aşık Feymani's poems, it has been seen that love appears in various forms such as love of homeland, love of nature in addition to love of human and love of divine.

Keywords: Love, Aşık, Aşık Feymani, poems of Aşık Feymani. Poem.

Giriş

Aşk, canlıların tabiatında doğal olarak ortaya çıkan bir tutku, bağımlılıktır. Bu bazen karşı cinse bazen hemcins duyulan aşırı sevgi şeklinde tezahür ettiği gibi, bazen eşyaya, bir bitkiye, bir hayvana veya doğaya karşı da tezahür edebilir. Canlı cansız maddi varlıklar haricinde gözle görülmez elle tutulmaz manevi varlıklara da âşık olunabilir. İlahi aşk diye de tabir olunan bu hal, aşkın nihai mertebesidir. Bu manevi aşk genelde ilahi aşk olarak kendini gösterir. Manaya bağlanma şeklinde de izah edebileceğimiz bu durum somuttan soyuta doğrudur. Eskilerin Leyla'dan Mevla'ya dedikleri haldir.

Türkçe Sözlük "aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi, sevda, amor" (2019: 177), Büyük Türkçe Sözlükte "kuvvetli sevgi, sevda, muhabbet", (Doğan, 2013: 103), Osmanlıca Sözlükte "sevgi, tutku, muhabbet" (Parlatır, 2012: 112), Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü'nde "aşk, şiddetli sevgi" olarak tanımlanmakta ve gerek Divan edebiyatında gerekse tasavvufi Türk edebiyatının belkemiğini oluşturduğu ifade edilmektedir (Pala, 2014: 38).

İnsan benliğine hükmeden aşk onu bir cezbe kaptırır. Bu cezbe kapılan insanlar Mevlevi dervişleri gibi sevgili etrafında dönmeye başlarlar. Sevgiliye duyulan aşırı sevgi ve bağlılık onu pervane misali döndürür. Ay dünya etrafında aşkla döner. Dünya güneş etrafında aşkla döner. Güneş samanyolunda, samanyolu evrende bir aşkın tılsımıyla dönmeye devam eder. Ünlü Türk şair Fuzuli'nin "ışık imiş her ne var âlemde" mısraı evrendeki bu müthiş işleyişin sırlarını bütün çıplaklığıyla ortaya koyar (Tarlan, 2014:51).

Tazarru'name'de aşkın nitelikleri hakkında: "Aşk canın huzurudur; aşk cihanın süsüdür. Aşk vefa tuzluğunun tuzudur; aşk safa sürenlerin bahçesidir. Aşk hakikat göğünün yıldızıdır; aşk can ordusunun kumandanıdır. Aşk öyle bir zorlu ve öfkeli sultandır ki, sancak açtığında birbiriyle vuruşturur varlıkla yokluğu; aşk öyle bir atılğan ve kargaşa yaratıcıdır ki, ayak basar basmaz kargaşa ve kavgaya düşürür varı yoğu. Aşk bir lekesiz cevherdir, araz sanmayın; aşk can için sağlık esenliktir, maraz sanmayın" ifadeleri kullanılmaktadır (Tulum, 2014: 494).

Evren denilen yaratılmış mahlûkatı sımsıkı bir arada tutan görünmez harçtır aşk. Aşk bir duygudur ki varlıkları birbirine yaklaştırır. Onlar arasında bağ kurar. Kurulan bu bağ maddi değil fakat manevi iplerle sağlanır. Bu manevi ipler seven ve sevilen arasında bütün engelleri aşar. O ipler ateşte yanmaz suda ıslanmaz.

Aşkların en büyükleri içinde bizim de bulunduğumuz Ortadoğu coğrafyasında yaşanmış, hak ettiği değere bizim sayemizde kavuşmuştur. Aşkın ateşi daima Türkün bağrında yanmış, dünyada hiçbir millet bizim kadar aşkı yüceltmemiş, aşkın kıymetini bizim kadar takdir edememiş ve insanî aşktan ilâhî aşka geçişi bizim kadar gerçekleştirememiştir (URL-1).

Divan edebiyatımızın önemli şahsiyetlerinden Şeyh Galip "Ben söyledikçe ışıkmı Mecnun hamûş olur" mısraında kendi aşkını anlattığında Mecnun'un sustuğunu söylemektedir (Gölpınarlı, 1953:54).

Âdem ile Havva'da başlayıp günümüzde bile insanlığı cezbede gelen bir konudur aşk. Hatta daha gerilere giderek Allah'ın kendi nurundan Muhammed'in nurunu yaratması ve ona âşık olmasına kadar gidebiliriz. Bu aşk yolculuğunda Züleyha'nın Yusuf'a, Mecnun'un Leyla'ya, Kerem'in Aslı'ya, Ferhat'ın Şirin'e, Kamber'in Arzu'ya aşkı halk arasında dillere pelesenk olmuş aşklardandır. Yine Dede Korkut Hikâyelerinden Deli Dumrul boyunda annesi babası can vermeyince kocasını ölümden kurtarmak için kendi canından vazgeçen Deli Dumrul'un karısının aşkı da övgüye değerdir. Ve kadın kocası için şunları söyler:

"Senin o namert anan baban
Bir canda ne var ki sana kıyamamışlar
Arş şahit olsun sekizinci kat gök şahit olsun
Yer şahit olsun gök şahit olsun
Kadir Tanrı şahit olsun
Benim canım senin canına kurban olsun" (Ergin, 2020: 134).

Mecnun'u çöllere düşüren, Kerem'i ateşlere yandıran, Nesim'in derisini yüzdüren aşk hem başımızı yastıktan kaldırmak için hem de hayatımıza son vermek için bir sebep olabilir (Uştuk, 2016: 60).

İnsanlar öteden beri ilk defa tanıdıkları kişileri, nesnelere veya duyguları daha önce bildikleri şeylere benzetme eğilimi göstermişlerdir. Bu, aşk konusunda da böyle olmuştur. Aşkla ilk kez tanışanlar onu önceden bildikleri nesnelere veya tattıkları duygulara benzetmişlerdir. Kimileri aşkı tek başına bir ifade olarak kullanırken kimileri de önüne veya sonuna bir başka kavram ekleyerek “ölümsüz aşk; aşk ateşi” gibi şekillerde kullanmışlardır.

Her şairde farklı şekilde tezahür eden aşk Fuzûlî için zevk alınan bir derttir ve o şöyle seslenir: “Aşk derdiyle hoşem el çek ilacımdan tabip/Kılma derman kim helakim zehr-i dermanındadır” (Yaşar, 2011:97). Veya âlemde aşktan başka hiçbir şey olmadığını savunduğu şu mısra ne güzeldir: “Aşk imiş âlemde her ne var” (Yaşar, 2011:62). Aşk varılacak son noktadır. 2012 yılında kaybettiğimiz Kahramanmaraşlı şairimiz Abdürrahim Karakoç “Mihriban” şiirinde “Aşk deyince ötesini arama” diyor (Karakoç,1979:81). Çünkü aşkın ötesi, berisi, yanı, yöresi hep aşktır.

Yunus Emre’de aşk bir avuntudur: “Ne varlığa sevinirim/ Ne yokluğa yerinirim/Aşkın ile avunurum/Bana seni gerek seni.” (Arısoy, 1995:11) diyerek kendi gönlünü eğlendirmektedir.

Aşktan bahsederken Türkistan Piri ‘Divan-ı Hikmet’in yazarı Hoca Ahmet Yesevî’yi, Anadolu’nun Türk ve İslam yurdu haline gelmesinde büyük katkıları olan Hacı Bektaş Veli’yi, Mevlana’yı, arı bir Türkçe ile aşkı anlatan Karacaoğlan’ı anmamak olmaz. “Güzel yüzün görülmezdi/Bu aşk bende dirilmezdi” (Arısoy, 1995:314) diyen Âşık Veysel’i ve aşk ile saz çalıp türkü söyleyen Neşet Ertaş’ı da unutmamak gerekir.

Türk Halk Edebiyatı’nda aşkı yaşayan ve yaşatan en önemli figür adından da anlaşılacağı üzere âşıklardır. “Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır” atasözünden hareketle esas itibariyle aşkın tercümanı olan her âşığın kendine has bir aşk anlatımı vardır. Bu âşıklardan biri olan Âşık Feymânî de aşkı kendi gözünden anlatmış Çukurovalı son dönem büyük âşıklarımızdandır.

Âşık Feymânî’nin Şiirlerinde Aşk

2 Mayıs 1942 tarihinde Osmaniye ili Kadirli ilçesinde doğan Âşık Feymânî İlkokulu Azaplı köyünde okumuştur. Âşık, babasının okutmak istemesine rağmen âşık olmak istediği için okumak istememiştir (Artun, 1996: 123). İlk yazdığı şiirlerde Çoban Osman mahlasını kullanmış (Artun, 1996: 130) 1964 veya 1965 yılında rüyada gördüğü bir pirin Feymânî diye çağırması sonrasında şiirlerinde Feymânî mahlasını kullanmaya başlamıştır.

Âşık Feymânî çok çeşitli konularda şiirler yazar. Bu konu yelpazesi o kadar geniştir ki dinî, millî, sosyal konuları içine alırken insanın varlık felsefesini de dışarda tutmaz (Çevlik, 2022: 6).

1968 yılında Fatma Hanım’la evlenen Âşık Feymânî, 3 erkek bir kız olmak üzere 4 çocuk babasıdır. Âşık halen Osmaniye ili Kadirli ilçesi Azaplı köyünde yaşamakta ve şiir yazmaya devam etmektedir.

Âşık Feymânî’nin şiirleri 1989 yılında Ankara’da Yorum Matbaacık’ta basılan Ahu Gözlüm adlı şiir kitabında, Serdarhan Musa Taşkaya’nın hazırladığı ve içinde Âşık Feymânî’nin şiirlerinin bulunduğu 2002 yılında Kadirli Belediyesi Yayınları arasında çıkan “Sevgi Şehri”, yine şiirleri

Serdarhan Musa Taşkaya tarafından derlenen 2006 tarihinde Kadirli Eğitim ve Kültür Vakfı yayını “Gönül Sarayı Âşık Feymânî”, Serdarhan Musa Taşkaya’nın hazırladığı 2015 yılı Kadirli kaymakamlığı Kültür Hizmetleri Yayını “Zamanı Geldi Âşık Feymânî”, Erman Artun tarafından hazırlanan ve 1996 yılında Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları arasında çıkan “Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymânî”, Serdarhan Musa Taşkaya tarafından hazırlanan ve 2021 yılında Ekrem Yayınevi’nde basılan “Barış Güzeldir Âşık Feymânî” adlı eserlerde yayınlanmıştır. Fakat hala yaşayan ve üretmeye devam eden Âşık Feymânî’nin henüz hiçbir yerde yayınlanmamış veya tarafımızca tespit edilememiş yerlerde yayınlanmış şiirlerinin ve bu şiirlerde aşkın farklı tarzda tezahürlerinin de olması muhtemeldir.

Âşık Feymânî’nin şiir kitaplarının haricinde Serdarhan Musa Taşkaya tarafından hazırlanıp 2018 yılında Ekrem Matbaasında basılan “Çukurova’da Anlatılan Âşık Hikâyeleri Âşık Feymânî” isimli bir de âşık hikâyeleri kitabı vardır.

Bu araştırmada yukarıda adı geçen şiir kitaplarında yayınlanmış olan şiirlerindeki aşkın görünümü konu edilmiştir.

Âşıkların olmazsa olmazı aşktır. Aşk olmazsa âşık da olmaz. Âşık olmazsa aşk olmaz. Bu ikili birbirinden ayrılmaz. Âşık Feymânî’nin şiirlerinde aşk tanrı tarafından inşa edilen ilahi bir yapıyı temelinden yıkacak kadar güçlüdür.

“Ahu gözlüm tut elimden
Vazgeçmeden emelimden
Aşkın beni temelinden
Yıkmadan gel yakmadan gel”(Âşık Feymânî,1989: 18).

Âşık Feymânî’nin şiirlerindeki aşk sadece kula karşı aşk değildir. Onda aynı zamanda ilahi aşk da vardır. Âşığın kiblegâhı bu ilahi aşktır. Gerçek aşkın yaratana olan aşk olduğunu ve bu aşkın ölümsüz olduğunu bilen âşık bu aşkını şu şekilde dile getirir.

“Yoktan halk ettin ervahı
Aşk aşkın kiblegahı
Lamekan şehrinin şahı
Sen bendesin ben nerdeyim”(Âşık Feymânî,1989: 24).

Âşık ilahi aşkla kendinden geçmiş, mest olmuştur. Bu mest olma halinde tasavvufun o muazzam şairi Yunus Emre’yi gönül gözü ile ruhlar âleminde seyretmiş onun aşk yolunda en başta ilerlediğini, onun sevdada olduğunu, onun dünyada olduğunu görmüştür.

“Aşk ile mestane olmuş
Yunus’u sevdada gördüm
Bekadan mekâna gelmiş
Yunus’u dünyada gördüm” (Âşık Feymânî,1989: 25).

Aşk âşıkların hem ruhuna hem bedenine işlemiştir. Baktığı nesnelere aşk gözüyle bakan âşık, onlarla aşk diliyle konuşmaktadır.

“Aynaya bakmış tersinden
Geçmiş Davut’un örsünden
İlmi ledün dersinden
Aşk diliyle vaaz etmiş” (Âşık Feymânî,1989: 35).

Aşkın kendini kurutmasını, sonbaharda dökülen yapraklar gibi gazel etmesini dileyen âşık bu durumun gerçekleşmemesinden dolayı üzüntülüdür.

“Keşke bu aşk beni etseydi gazel
Sessiz gecelerde ağlamak güzel
Hal diliyle söyler lisanı özel
Eser garip garip gece meltemi” (Taşkaya, 2002: 95).

Âşığın gönül dünyasında sevda, muhabbet, aşk, bülbül, gül, bahar, sümbül, çiçek, arı, petek, dağ, bağ, bahçe, dal, aşı birbirine geçmiştir. Öylesine iç içedir ki onları birbirinden ayırmak neredeyse imkânsızdır.

“Arı çiçek petek dağ bahar sümbül
Bağ bahçe dal aşı bağban gül bülbül
Feymânî muhabbet sevda aşk gönül
Güneşi ziyadan ayırması güç” (Âşık Feymânî,1989: 43).

Sevenin gözüyle bakıldığında sevilenden daha güzeli yoktur. Aşk aşığın gözüne bir perde indirir ve aşığın sevgiliden başkasını görmesini engeller. “Aşkın gözü kördür” atasözü burada kendini en güzel şekilde hissettirir.

“Feymânî’yem yar sözümde
Muhabbeti aşk özümde”
Benim gönlümde gözümde
Senden daha güzel var mı” (Taşkaya, 2002: 71).

Aşk, aşığa aman vermeyen, bir anda tüm benliğini sarmaşık gibi sarıveren öylesine istilacı bir duygudur.

“Dert istila etti ten diyarımı
Aşk istila etti kan diyarımı
Yar istila etti can diyarımı
Kemikten çatılmış iskelet kaldım” (Âşık Feymânî,1989: 58).

Âşığın çektiği bütün ıstıraplar aşk yüzündendir. Bu onu kurutur adeta bir cesede döndürür. Ve ölümle o aşk da biter ıstırap da.

“Çilenin çarkında ömrüm üğündü
Ayrılık dağına gönlüm sığındı
Aşk elinden derdim yığın yığındı
Hayalet misali can ceset kaldım”(Âşık Feymânî,1989: 58).

Aşk bazen bir vasıta, bazen gurbete salan bir sebep, bazen bir kılavuz bazen de bir savaştır. Aşığı gurbete salar, onu çile çektirerek pişirir.

“Aşk vasıta sevgi rota hız gelir
Menzil mekân devri zaman vız gelir
Saniyenin salisesi az gelir
Yum gözünü aç gözünü ordayım”(Taşkaya, 2002: 14).

Aşk bazen savaşa benzetilir ve âşık o savaşa girer.

“Feymânî gir aşk cengine
Sakın aldanma rengine
Arzu gemisin engine
Salıp gittin neredesin”(Taşkaya, 2002: 38).

Gönül aşka düşer, fakat sevgiliye hasret kalır. Beşeri aşkın gençlik çağlarında yaşanması gerektiğini belirten şu mısralar önemlidir.

“Geçirdim gençlik çağını
Hasret vurdu bıçağını
Aşk Ferhat’ım dert dağını
Deldi amma benden geçti”(Taşkaya, 2002: 42).

“Gönül aşka düştü gençlik çağımda
Bir ceylan gözlüye esaret kaldım
Sevda bülbülleri öttü bağımda
Lale yanaklıma çok hasret kaldım”(Âşık Feymânî, 1989: 58).

Aşk ve âşık olmak sadece erkeklere has bir duygu değildir. Genç yaşında aşka düşüp kollarına helkeler takarak çeşme başında sevdiğini gözleyen Gülizarlar, Gülperiler, Eşeler de vardır.

“Feymânî güzelin hilal kaşında
Kimi aşka düşmüş taze yaşında
Helkeler kolunda çeşme başında
Gülizarlar Gülperiler Eşeler”(Taşkaya, 2002:50).

Aşkın dili her yüreğe hükmeder. Hükmettiği şeyleri istediği gibi yönetir. Aşk her canlı için geçerli bir anlaşma dilidir. O dilden anlamayan yoktur.

“Aynaya bakmış tersinden
Geçmiş Davut’un örsünden
İlmi ledün dersinden
Aşk diliyle vaaz etmiş”(Taşkaya, 2002: 133).

Aşk bıçaktır, aşığı yaralayan. Aşk okuldur, âşıklar da o okulun öğrencileridir.

“Talana vermeden sevda bağını
Felek saptırmadan aşk bıçağını
Hayal midesiyle umut dağını
Yuttuğun doğrudur amma hal böyle”(Taşkaya, 2015: 257).

“Feymânî aşk okulundan
Âşıklar Veysi kolundan
Haydarı Kerrar kolundan
Hüdai Aliye gitti”(Taşkaya, 2002: 139).

Bazen genç kuşaklara aşkın gevşek düğüm atılmaması gereken bir ip olduğu, yalan söylemenin yanlışlığı ve dostluk kurulacak kişiyi seçerken onun kem kişi olmamasına dikkat edilmesi gerektiği nasihat edilir.

“Aşk ipine gevşek düğüm düyleme
Şaka yaparken yalan söyleme
Sakın kem kişiyle dostluk eyleme
Ara yere hayâdan çek sur oğul”(Taşkaya, 2002: 142).

İnsan öyle sevmeli, öyle âşık olmalı ki aşkından deli olmalıdır. Eğer aşkından deli olmuyorsa o kişi hakkıyla âşık olmamış demektir. Aşkın yaşandığı sosyal çevre ve coğrafya da önemlidir. Bu vesileyle Âşık Feymânî içinde yaşadığı sosyal çevreyi ve coğrafyayı da şiirlerinde çok güzel yansıtmıştır(Çevlik, 2022: 6).

“İnsan var çiçektir gül sarmaşıktır
İnsan var pejmurde ne dolaşıktır
İnsan var sadece ismi âşıktır
Olmamış aşk ile del neye yarar”(Taşkaya, 2002: 169).

“Keremden aslıdan ibret alan yok
Ferhat gibi aşk dağını delen yok
Mecnun olan çok ya hakkı bulan yok

Leylası gelmeyen çöl neye yarar”(Taşkaya, 2002: 170).

“Aşk ordusu siperlendi kaleme
Bağlan hakka çok güvenme kaleme
Ser veririz sır vermeyiz âleme
Cahilmiyik sır çıkararak Mustafa”(Taşkaya, 2002: 176).

Âşık sazı aşk ile çalar. Âşık sazı aşk ile çalmazsa saz o aşığın gerçek âşık olup olmadığını nasıl bilebilir.

“Hakikat mecnun değilsem çöl benim nemden bilir
Bir aşk ile çalamazsam tel benim nemden bilir
Gökteki yıldız ne anlar deryada balık halin
Bu derdi kendim çekerim el benim nemden bilir”(Taşkaya, 2002: 185).

Âşık Feymânî'nin aşk olarak tanımladığı varlık öyle üstün özelliklere sahiptir ki aşığı meleklerin bile gidemediği bir mekâna rehber olmadan alıp götürür.

“Ben isterim bir ocakta od yana duman tüte
Bu âlemde bir hal ola güneş doğa ay bata
Rehbersiz alır götürür miraçtan daha öte
Hak tecelli eyleyince aşk atına bin de bak”(Taşkaya, 2002 :187).

“Bir binersek aşkı boz küheylana
Velvele salarız cümle cihana
Hacı Bayram Hacı Bektaş Mevlana
Pirimiz nuşumuz yek olmalıdır”(Taşkaya, 2002: 179).

Âşık sırtına aşk yeleği giyendir. Bu yelek ateştedir. Onu giymek çile çekmeyi göze almış cesur ve yiğit insanların işidir.

“Aşk yeleği kanlı gömlek
Giye bilen varsa gelsin
Tatlı canailmek ilmek
Kıya bilen varsa gelsin”(Taşkaya, 2015: 93).

Sevgili aşk badesi olur muhabbet mülkünde, aşk perisi olur uykularda. Aşk ehlinde de mal mülk davası olmaz, onların işi gönül iledir.

“Dinledik cananın hoş sedasını
İsterim dünyanın daha nesini
Muhabbet mülkünde aşk badesini

Himmet etti verdi pir güzel güzel”(Artun, 1996: 503).

“Aşk perisi oldu uykularımın
Tesellisi oldu gaygularımın
Üstüne abanıp duygularımın
Çulları çulları gelişine bak”(Taşkaya, 2006: 149).

Âşık adıyla müsemma aşk ehlidir. Aşk ehli olan kişiler dünya malına kıymet vermez. Onlar maddi âlemden çok manevi âlemin üyesidirler.

“Gönül sarayımız hakkın binası
İman barındıran yapımız vardır
Aşk ehlinde olmaz mal mülk davası
Kâmilce soyumuz sopumuz vardır”(Taşkaya, 2015: 30).

“Fuzuli aşk desin Mansur dar desin
Feymânî de bir kez gördü kar desin
Gelip geçen misli varsa var desin
Getir de meydana yay kaşlarını”(Taşkaya, 2015: 130).

Aşk ateşi yanar âşıkların yüreğinde. Bazen yar aşkından yanar, Aslı’dan Kerem’den beter. Bazen eski günlerin aşkıyla yanar, tüter. İnsanoğlu bu aşkın yangınıyla ortaya koyar bütün sanat ürünlerini.

“Uğraşma engelin üçü beşiyle
Ayağında çarık elde teşiyle
Yüreğinde yanan aşk ateşiyle
Her şey orda kalsın sade sen dön gel”(Taşkaya, 2015: 132).

“Yetmiş iki yıldır hep yollardayım
Ben aslımı bir bulsaydım yanardım
Keremden de daha beter haldayım
Yar aşkından kor bulsaydım yanardım”(Taşkaya, 2015: 305).

“Feymânî yim uyumadan uyanıp
Derdin çile boyasıyla boyanıp
O eski günlerin aşkıyla yanıp
Tüttüğün doğrudur amma hal böyle”(Taşkaya, 2015: 257).

Müzelerde halkın nazar-ı dikkatine sunulan sanat eserlerinde güzelliğin ve estetiğin aşk sayesinde ortaya çıktığını savunan âşık, bu görüşünü şu mısralarla ifade eder.

“Feymânî ip ipek deri
Her sanat bir aşk eseri
İnsanoğlunun hüneri
Ne ararsan müzelerde”(Taşkaya, 2015: 194).

İnsan âşık olabileceği gibi kendisi de başlı başına bir aşk deryası olabilir. Sevgili çağırıldığında cennet elbisesi giyinip coşarak gider. Kefenin cennet libasına benzetilerek tabut içindeki mevtanın eller üstünde mezarlığa götürülme sahnesi, ölen bir insanın ahirete uğurlanışı bir aşkın dilinden pek sanatkârane anlatılmıştır.

“Çağırınca haslar hası
Giyindi cennet libası
Sakin duran aşk deryası
Coştı gitti cennet kuşu”(Taşkaya, 2015: 227).

Şiirde aşk bir imtihan etme aracı olarak görülür. Bu imtihanda aşk dağı delinir. Atılan ok hedefi bulmaz. Bir çile yumağıdır ki içinden çıkılmaz.

“Bu aşk beni çetin imtihan etti
Varlığından bıkmış aciz can etti
Yolcusu uğramaz yıkık han etti
Ulu bezirgânım sen sefa geldin”(Taşkaya, 2015: 239).

“Derde derman oldum dertli başınan
Bey olunmaz kipriğinen kaşınan
Her yanı kaskatı çinke taşınan
Aşk dağını deldim amma ne çektim”(Taşkaya, 2015: 309).

“Yıllardır bekledim çilem de dolmaz
Attığım aşk oku hedefi bulmaz
Gözlerim meleviş hediye olmaz
Yarısı kır bir kaşım var al götür”(Taşkaya, 2015: 324).

Aşk kimi zaman bir dağ olur, onu duman bürümesi istenir. Kimi zaman bölüm bölüm saray olur. Kimi zaman da bir diyar olur.

“Duman gerek aşk dağını bürüye
Sevda yeli gerek karın kürüye
Alıcı kurt dalmış ise sürüye
Koyun komaz boğazını sıkmadık”(Artun, 1996: 328).

“Feymânî saraydır aşk bölüm bölüm

Deryaya nakloldu boş kaldı gölüm
Ayrılık gariplik mecburi ölüm
Âşık komaz tatlı candan bıkmadık”(Artun, 1996: 328).

“Feymânî aşk diyarında bitmişim
Bir mürşitin bahçesinde yetmişim
Ahreti dünyaya tercih etmişim
Varlığı bırakıp yoğu çekerim”(Artun, 1996: 360).

Şiirde aşk bir deniz olarak betimlenir ve âşık aşk bahrine dalar. Aşk gemi olur sevda geminin kaptanı olur.

“Bir Feymânî olamazsam
Aşk bahrine dalamazsam
Ağlıyarak çalamazsam
Telim o zaman perişan”(Artun, 1996: 371).

“Aşk bir gemi sevda kaptan
Geçtik ilim deryasından
Yar bir saki biz dervişan
İçtik ilim deryasından”(Artun, 1996: 367).

“Hasret koydu bu aşk bizi bir deme
Gurbet elde saldı derde eleme
Harap viran olmuş gönül bahçeme
Gonca güller dermeye mi geldin yar”(Artun, 1996: 401).

Âşıklara aşk ilham edilmektedir. Bazen aşk atına binilir, koşturulur. Bazen aşk varılması gereken ilimden öte bir menzildir. Kimi zaman aşk aşığı namerde muhtaç eder. Bazen de aşk aşığa davadır.

“Reddettim nefsimin iltifatını
Yularsız koşturdum aşkın atını
Gururun şöhretin saltanatını
Mahvoldum tükendim yıkana kadar”(Artun, 1996: 474).

“Feymânî çiçekler kokar çağırır
Dereler deryaya akar çağırır
Tellal aldığı çıkar çağırır
Âşıklara aşk ilhamdan gelirmiş”(Artun, 1996: 430).

“Aşk âşığa dava şahitse çile
Şahidin yok ise işin nafile
İnsan bu dünyada şah olsa bile
Varıp bir mürşide teslim olmalı”(Artun, 1996: 459).

“İlim bir menzildir aşk ondan öte
İlmiyle öğünen işlermiş hata
Uğrak vermemişse bir aslı zata
Kalkmaz benlik denen o kara çalı”(Artun, 1996: 459).

“Bu aşk beni namertlere nan etti
Varlığından bıkmış aciz can etti
Yolcusu uğramaz yıkık han etti
Ey ulu kervanım sen sefa geldin”(Artun, 1996: 478).

Aşka aheste düşülür, aşka düşünce ağlanır, gülünmez. Aşka düşmeyenler olgunlaşmış sayılmaz, ham olarak kabul edilir.

“Azaplıda aşka düştüm ağladım
Kaderime ağıt yaktım bıraktım
Gençliğimde durgun durgun çağladım
Derinden derine aktım bıraktım”(Taşkaya, 2015: 33).

“Feymânî yem meste düştüm
Aşkına aheste düştüm
Çok şükür hak dosta düştüm
Himmet eyledi neyledi”(Artun, 1996: 308).

“Feymânî yem aşka düştüm gülmedim
Elim yetip gözyaşımı silmedim
Her şey benden bir parçaymış bilmedim
Âleme bir gözle bakana kadar”(Artun, 1996: 474).

“Bu aşkı sevdaya düşmeyen hamdır
Sevilen sevene nazlanır gelir
Her gülmenin sonu elemdir gamdır
Ayrılık âşıktan hazlanır gelir”(Artun, 1996: 414).

İlahi aşka düşen insan o aşk ile yanar, huşu ile döner, eline kalem alıp besmeyleyle her zerresine aşk yazar, dağ ise erir, demir çarık ise çürür.

“Bir ilahi aşka düşüp yanarak

Canana can hediyesi sunarak
Huşu ile Beytullâhı dönerek
Tavaf namazına durasın hacım”(Artun, 1996: 348).

“Aşka düşen dağ olsa da erimiş
Nice nice demir çarık çürümüş
Cahilin düzünü duman bürümüş
Kâmilin dağları kışı tutmazmış”(Artun, 1996: 431).

“Ele besmeleyle alıp kalemi
Her zerrene aşkı sevda yazdın mı?
Küntükenz şehrinde beka âlemi
Ruhsat alıp cümlesini gezdin mi”(Taşkaya, 2002: 152).

Aşka gelen coşar, engelleri aşar, azla yetinir, aşk ile yaşar. Türkülerin de kaynağı olan aşk nice gönülleri sabırla yoğurmuş, şükürle şekillendirmiştir.

“Engelleri sabır eder aşarız
Türkü söyler aşka gelir coşarız
Üç olmazsa bir öğünle yaşarız
Şükür yaradana kıştan kurtulduk”(Taşkaya, 2015: 96).

Aşk her zaman karşılık bulmayabilir. Her aşka karşılık da beklenmez. Çünkü aşk bir ticaret işi değildir. Dolayısıyla gerçek aşk karşılık beklenmeyen aşktır.

“Kerem yandı ise aslı da yandı
Feymânî’yim halim yâre ayandı
Karşılıksız aşka ya kim dayandı
Ben yanmakta kar bulsaydım yanardım”(Taşkaya, 2015: 305).

“Feymânî aşka uyduğum
Varlık libasın soyduğum
Her secdeye baş koyduğum
Yerde görürüm mevlamı”(Artun, 1996: 300).

Aşağıdaki dizelerde de aşka boyanıp yürüme zamanında yatılmayacağı hakkında bir uyarı sonraki dörtlükte de sevgiliye sitem vardır.

“Derviş isen uyan yürü
Hu de hakka ayan yürü
Üryan aşka boyan yürü
Seherde niye yatarsın”(Artun, 1996: 380).

“Feymânî’yi aşka saldın sakladın
Aklını başından aldın sakladın
Mekândan münezzeh oldun sakladın
Yemeden içmeden kanıp doyan yar”(Artun, 1996: 403).

Vatan ve millet aşkı onun şiirlerinde yanan bir sevdadır. Maziye aydınlatır. Bir aşktır ki hafife alınamaz. Kımız bile vatan aşkıyla içilir. Vatan sevdasıyla aşka düşülür. Bu aşka düşen tanınmaz olur.

“Vatan aşkı ruhumuzda bir sevda
Yanar ince ince tüter maziye
Denginde olamaz öyle her sevda
Aydınlatır ışık tutar maziye”(Taşkaya, 2002: 118).

“Tereddüt etmek yanlış mesleğinde arife
Bu uygarlık davası sığmaz söze tarife
Aşkî millet ülküsü işi almaz hafife
Güneş nurlu doğacak dağılacak gam keder
İmanlı kadrosuyla gelince gerçek lider”(Artun, 1996: 406).

“Orta Asya Ergenekon yurdumuz
Türkiye aşkına içmişiz kımız
Plevne’de gazi Osman paşamız
Çelik bilekleri büktüğü gündür”(Artun, 1996: 424).

Vatan aşkından bahsederken tabiidir ki vatani vatan yapan, vatan uğruna can alıp can veren Mehmetler unutulmaz. Bu dörtlüklerle ayrıca dosta cesaret düşmana korku verilir.

“Bu Mehmet Feymânî aşktır âşıktır
Bu Mehmet canandır candır maşuktur
Bu Mehmet didardır nurdur ışıktır
Vuslat şerbetini tattı bu Mehmet”(Artun, 1996: 432).

“Vatan sevdasıyla düşmüştü aşka
Yaradanım koysun cennette köşke
Feymânî kadimi dostundan başka
Sazımı kim çaldı baba sultanın”(Taşkaya, 2015: 336).

“Ne yapar ne eyler uğradığını
Sen gel de o aşkı bir de bana sor
Tanınmaz kul eder tanıştığını

Sen gel de o aşkı bir de bana sor”(Taşkaya, 2015: 117).

Çorbaya bile aşk vardır. O çorbayı içen ona âşık olur. Onun sevdası başından gitmez. O aşk bazen de muamma, bilinmez.

“Yukarı Çukurova’dır obası
Ekşi yoğurt bunun tabi mayası
İçenlerden gitmez aşkı sevdası
Öyle ise içilmez mi bu çorba”(Taşkaya, 2015: 201).

“Feymânî aşkı muamma
Güzelden merhamet umma
Bin maşallah dedim amma
Dona kaldım görünceğiz”(Taşkaya, 2015: 134).

Sevgiliye kavuşma aşkı öze girince her şeye veda edilir. Sevgiliye kavuşma anının hazırlığına başlanır.

“Vuslat aşkı girdiyse özüne
Elveda et karın oğlun kızına
İlk giriş kapısı cilve gözüne
Yapın hazırlığın varasın hacım”(Artun, 1996: 346).

Turnalar bir dağa uğramadan savuşur, aşk ile uçar başka bir dağa kavuşur. Üstatların aşksız günü geçmez. Onlar her şeyin farkına varırlar, hiçbir şey onların gözünden kaçmaz.

“Bir dağ vardır uğramadan savuşun
Gayet uzaklardan geçin turnalar
Bir dağ vardır çok acele kavuşun
Aşkı sevda ile uçun turnalar”(Artun, 1996: 398).

“Cahilin meclisi gönlümü açmaz
Aşkı muhabbetsiz hiç günün geçmez
Arifsin gözünden zerrede kaçmaz
Her şeyin farkına varırsın üstad” (Artun, 1996: 496).

Aşk öyle kanlı bir savaştır ki bu savaşta güzellere esir düşülür.

“Yüce dağların başında
Esir düştük güzellere
Aşkın kanlı savaşında
Esir düştük güzellere”(Âşık Feymânî, 1989: 11).

Aşkın kavı kibrit ile yakılır. Aşk bir sel olur onunla akılır. Aşkın ilmeği de sağlam düğümlemeli herhangi bir olumsuzlukta aşktan vazgeçilmemelidir.

“Almamışsa döğme demir tavını
Kibrit çakıp yakma aşkın kavını
Yükseğinde avlar şahin avını
Çalılıkta çakal yatar be bülbül”(Taşkaya, 2002: 82).

“Aktım aşkın seliyinen
Estim sevda yeliyinen
Git diyerek eliyinen
Yitti gurbete gurbete”(Taşkaya, 2002: 116).

“Sağlam düylenmeli aşkın ilmeği
Birimiz beşimiz hak olmalıdır
Alın teri kulun kutsal emeği
Terimiz aşımız pak olmalıdır”(Taşkaya, 2002: 178).

Aşk bir meydan olur, âşık o meydanda koyun gibi kesilip yüzülür ve canana armağan edilir. Kader aşkın yayı ile güzel kızlara ok atar. Âşık uykusundan aşkla uyanır. O aşkla türlü renklere boyanır.

“Dane idik taş altında ezdiler
Mana şehri idik gelip gezdiler
Aşkın meydanında kesip yüzdüler
Canana armağan kurbandan geldik”(Taşkaya, 2015: 53).

“Feymânî böyle dertli yok
Zevk sefaya gözleri tok
Aşkın yayıyla sıkılmış ok
Kader şu iki güzele”(Taşkaya, 2015: 166).

“Uykudaydım aşkın ile uyandım
Bunca derde senin için dayandım
Çeşit çeşit boyaklara boyandım
Hangi ırkın tenindesin sevdiğim”(Taşkaya, 2015: 268).

İrfan sahipleri aşkın kudretiyle halden hale göçer. Derviş olup hu çeker.

“Cennet-i alada ol İdris nebi
Nurdan hulle biçer fesüphanallah
Aşkın kudretiyle irfan sahibi

Haldan hale göçer fesuphanallah”(Taşkaya, 2015: 287).

“Kâmilin sözünü dinle
Aşkın ile hu de inle
İnancınla emelinle
La ilahe illallah de”(Artun, 1996: 284).

Kement olur aşğın koluna takılır, onu yoluna göndermez. Çöl olur aşğı sevgilisinin peşinde dolandırır. Sevda aşkın selası olur.

“Feymânî’yi göndermedi yoluna
Aşkın kemendini taktı koluna
Bir fırsat geçince şirin eline
Ferhat’a kayalar yondurmadı mı”(Artun, 1996: 301).

“Aşkın çöllerinde dolandı durdu
Mecnun Mevla’sına leyla diyerek
Gelenden geçenden yalvardı sordu
Mecnun Mevla’sına leyla diyerek” (Artun, 1996: 324).

“Feymânî sevdadır aşkın selası
Eldendir dildendir başın belası
İman nurundandır kalbin cilası
Yüzü gözü toz dumana sözüm yok”(Artun, 1996: 332).

Erlik meydanıdır aşk. O meydana destur alıp girmek gerekir. O meydanda aşkı taşımak ve aşkı yaşamak her yiğidin karı değildir. Aşk sadece âşıkların derdine çare olur.

“Nazar eyle dört yanına
Can deme kendi canına
Aşkın erlik meydanına
Destur alıp gir teslim ol”(Artun, 1996: 338).

“Her üstadım diyen üstat olamaz
Her abadım diyen abat olamaz
Her Ferhadım diyen Ferhat olamaz
Aşkın külüngünü taşımaz kolu”(Artun, 1996: 459).

“Kemalet göstermek bizim demimiz
Aşkın belasıdır derde emimiz
Sevda ummanında battı gemimiz
Kem talihim dosta şikâyet olsun”(Artun, 1996: 471).

“Nefsini eyle ki tehdit
İman sana olsun mürşit
Hak aşkına eyle tevhit
La ilahe illallah de”(Artun, 1996: 284).

Kutsal sayılan varlıklar üzerine yemin verilir. Aşk için dağlar delinir, hatta sevgiliye kavuşmadan ölünür.

“Seversen İsayı İncil aşkına
Gel beni dinine al ermeni yar
Bülbül yüzün görse döner şaşkına
Kıskanırdı seni gül ermeni yar”(Artun, 1996: 400).

“Boşa geçti bu ömrümün çağları
Gazel döktü şu gönlümün bağları
Ferhat külünk ile yüce dağları
Şirin’in aşkına deldi de öldü”(Artun, 1996: 439).

Yapılan işler aşk ile yapılır. Bülbül aşk ile seslenir. Çiftçi aşk ile toprağa sarılır. Sazlar aşkla çalınır. Yeller aşkla eser.

“Dağlar al yeşil süslenir
Hele bahar gelsin de bak
Bülbül aşkınan seslenir
Güle bahar gelsin de bak”(Artun, 1996: 320).

“Çalış terle harıl harıl
İşini bilmeze darıl
Aşkınan toprağa sarıl
Bahar geldi çiftçi kardaş”(Artun, 1996: 428).

“Göle konan turnaların kazların
Kılavuzu eniş yokuş düzlerin
Aşkınan çalınıp öten sazların
Teline Karacaoğlan demişler”(Artun, 1996: 410)

“Arı çiçek çiçek toplar bal yapar
Ferhat yüce dağı deler yol yapar
Güneş vurur kar eridir sel yapar
Aşkın ile eser yel ermeni yar”(Artun, 1996: 400).

Âşık aşktan başka dert ile perişan olmak istemez. Aşk ile deli olur, sararıp solar. Âşık bu durumun da sevgilisi tarafından bilinmesini ister.

“Komşu eyle cömert ile
Hısım etme namert ile
Aşkından başka dert ile
Perişan eyleme beni”(Âşık Feymânî, 1989: 12).

“Ben aşkımdan deli oldum bil deyi
Gel ağlama el içinde gül deyi
Vebal attım çok gecikme gel deyi
Ne gelirim dedi ne gelmem dedi”(Artun, 1996: 307).

“Sevdim amma muradıma ermedim
Bahçe diktim gonca gülün dermedim
Senden başkasına gönül vermedim
Aşkınla sararıp solduğumu bil”(Taşkaya, 2015: 135).

Bitkiler aşk ile cana gelir. Güneş dağların ardından aşk ile doğar. Doğanın uyanması, bitkilerin çiçek açması, açılan bu çiçeklerin tozlaşması, meyveye dönmesi, meyvelerin diğer canlılara besin olması yoluyla onların yaşamını devam ettirmesi hepsi aşk ile mümkün olan olaylardır.

“İnsan nesli uyurken uyanmıştı hayvanat
Rüzgâr esti aşkıyla cana geldi nebatat”(Taşkaya, 2015: 289).

“Ay bile ona koştu sardı iki taraftan
Güneş onun zerresi aşkıyla doğar kaftan”(Taşkaya, 2015: 293).

Evren aşk ile döner. Öz olan aşktır. Kâinat aşkla yaratılmıştır. Gökleri direksiz ayakta tutan, gezegenleri bir yörüngede döndüren sınırsız ilmin adıdır aşk.

“Feymânî aşkıyla devreder eflak
Evvel ahır odur inandım mutlak
Hakkında buyruldu levlakalevlak
O sultanın makamını bilin mi”(Artun, 1996: 490).

“Kuran rehber olur yoldan şaşkına
İlaç olur çaresize düşküne
Yaratıldı tüm kâinat aşkına
Resülü Muhammet yar güzel güzel”(Artun, 1996: 504).

“Bir çobanım sürüleri hep emeksiz yayarım
Hesabın kitabın bilmem amma her gün sayarım
Özüm aşta gözüm meşkte ne söyler ne duyarım
Gafil dudak ne anlasın dil benim nemden bilir”(Taşkaya, 2002: 185).

Âşık Feymânî'nin şiirlerinde aşk, aşka düşeni sarar sarmalar. Onun başka bir şeyle ilgilenmesine izin vermez.

“Aşktan fırsat bulabilsem
Dervişliğe gireceğim
Yardan ruhsat alabilsem
Dervişliğe gireceğim”(Artun, 1996: 357).

“Sevda deryasında aşktır pusula
Elbet gerek olur burda kul kula
Gurbet sultanlığı değmez bir pula
Her şey orda kalsın sade sen dön gel”(Taşkaya, 2015: 132).

Aşta esas olan kavuşamamadır. Âşık sevdiğinden ayrı kaldıkça ona karşı olan sevgisi tutkuya dönüşür. Bu yüzden âşıklar gurbete çıkar ve yar hasreti çekerler. Dolayısıyla âşık gurbet te yetişir. Âşık gurbette olgunlaşır. Yar aşkıyla saz çalınır türkü söylenir. Aşta kazanmak olduğu gibi bazen kaybetmek te vardır.

“Ahu gözlüm sana gelirim amma
Yollar uzak gönül yakın üzülme
Aşkın ile çalar söylerim ama
Teller uzak gönül yakın üzülme”(Taşkaya, 2002: 148).

“Gönül aşta kaybeyledi maçını
Hakemler de bulamadı suçunu
Okşamak isterdim kumral saçını
Eller uzak gönül yakın üzülme”(Taşkaya, 2002: 148).

Sonuç

Çağımızın en önemli âşıklarından olan Çukurova'da yetişmiş Âşık Feymânî doğaya, insanlara; yere, göğe, evrene; taş, kuşa, toprağa; canlı cansız varlığa, inse, cinne, meleğe; yaratana, yaratılana aşk gözüyle bakabilmiştir.

Şiirlerinde aşkı, aşğın kıblegâhı olarak dile getirmiş, böylece aşkı vazgeçilmez, geri dönülmez, değiştirilemez tek yön olarak kabul etmiştir denilebilir.

Bazı şiirlerde aşk dili, aşk cengi, aşk bıçağı, aşk okulu, aşk ipi, aşk dağı, aşk ordusu, aşk atı, aşk yeleşti, aşk perisi, aşk ateşi gibi kavramlar kullanmıştır. Aşkın kavı, aşkın seli, aşkın ilmeği, aşkın meydanı, aşkın yayı, aşkın kudreti, aşkın kemendi gibi ifadelerle de başvurarak anlatmak istediği asıl konu üzerine vurgu yapmıştır.

Aşka düşmek, aşka gelmek gibi deyimlerden yararlanarak anlatımı kuvvetlendirmiştir.

Bir şiirinde ‘İncil aşkına’ diyerek yemin vermiştir.

Âşıkların olmazsa olmazı aşktır. Aşk olmazsa âşık da olmaz. Âşık olmazsa aşk olmaz. Bu ikili birbirinden ayrılmaz. Âşık Feymânî’nin şiirlerinde aşk tanrı tarafından inşa edilen ilahi bir yapıyı temelinden yıkacak kadar güçlüdür.

Âşık Feymânî’nin şiirlerinde aşkın, hem beşeri hem ilahi görünümü yanında vatan aşkı, millet aşkı, doğa aşkı gibi çeşitli şekillerde ortaya çıktığı da görülmüştür.

Kaynaklar

- Âşık Feymânî (Osman Taşkaya) (1989). *Ahu Gözlüm*. Ankara: Yorum Matbaacılık.
- Arısoy, M. Sunullah (1995). *Türk Halk Şiiri Antolojisi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Çevlik, İbrahim (2022). *Kadirli Âşık Feymânî’nin Eserleri Üzerine Bir Sözlük Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Osmaniye: Korkut Ata Üniversitesi.
- Doğan, Ahmet (2013). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2020). *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (1953). *Şeyh Galip Hayatı Sanatı Şiirleri*. İstanbul. Varlık Yayınevi.
- Gök, Murat (2018). *Osmaniye İli Ağzları ve Söz Varlığı (İnceleme- Metinler- Sözlük)*. Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi
- URL-1: Kabaklı, Servet (28 Temmuz 2007). “*Aşk İmiş Her Ne Var Alemde...*”. Yeniçağ. <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/ask-imis-her-ne-var-alemde-350035h.htm> (17.10.2023)
- Karakoç, Abdurrahim (1979). *Vur Emri*. İstanbul: Töre Devlet Yayınevi.
- Pala, İskender (2014). *Ansiklopedik Divan şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı yayınları.
- Parlatır, İsmail (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Uştuk, Ozan (2016) *Aşk Örüntüleri Üzerine Bir Anlatı Analizi*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 16. Sayı 3. Sayfa 59-70.
- Tarlan, Ali Nihat (2014). *Fuzûlî Divanı Şerhi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Taşkaya. Serdarhan Musa (2002). *Sevgi Şehri Âşık Feymânî*. Kadirli: Kadirli Belediyesi Yayınları.
- Taşkaya, Serdarhan Musa (2006). *Gönül Sarayı*. Ankara. Kadirli Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını.
- Taşkaya. Serdarhan Musa (2015). *Zamanı Geldi Âşık Feymânî*. Kadirli: Kadirli Kaymakamlığı Kültür Hizmetleri Yayını.
- Taşkaya, Serdarhan Musa ve İbrahim Coşkun (2009). *Âşık Feymânî’nin Şiirlerinde Eğitim ve Eğitim Unsurları*. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi. s. 259.
- Taşkaya. Serdarhan Musa (2021). *Barış Güzeldir Âşık Feymânî*. Adana: Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Ekrem Yayınevi.

Tulum, Mertol (2014). *Sinan Paşa, Tazarru'-name (Yakarışlar Kitabı)*. İstanbul. Türkiye Yazma Yapıtlar Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Türkçe Sözlük (2019). Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yaşar, Selahâddin (2011). *Ehlibeyt Sevdalısı Fuzûlî Hayatı-Eserleri*. İstanbul: Yeni Asya Neşriyat.